Bra att veta 2019

För dig som är på tillfälligt besök!

Information till till dig som planerar att besöka:

För mer information rekommenderar vi att du även läser: ”Bra att veta – För längre vistelser!” eller ”Bra att veta – För dig som vill starta företag!”

Användbar information från Skellefte Älvdal

Varmt välkommen till Skellefteå Älvdal!

Upptäck detta vackra område som börjar vid Bottenvikens kust och sträcker sig ända till fjällvärlden och norska gränsen.

I denna broschyr får du mängder av värdefull information både inför och under din resa, t ex tips på boende, var du kan hyra en bil eller hitta gratis WiFi.

Du får veta mer om vad som gäller när du vistas i naturen och andra lokala företeelser. Vet du förresten vad svarta sopsäckar som hängts upp längs vägen betyder?

Planera ditt besök och tveka inte inför att kontakta turistinformationen i respektive kommun om det är något mer du undrar över.

Innehåll

Planera 4
Före resa 4
Pass 4
Mediciner 4
Försäkring 4
Europeiskt sjukförsäkringskort 4
Vaccinationer 4
Packning 4
Kläder 4
Valuta 4
Adapter 4
Boka boende 4
Boka transport 5
Flyg 5
Tåg 5

På destinationen 6
Boende 6
Ställplatser 6
Vatten 6
Latriner & sopor 6
Arjeplog 6
Arvidsjaur 6
Malå 6
Norsjö 6
Sorsele 6
Skellefteå 6
Gas och gasol 6
Fricampa 6
Transport 7
Kollektivtrafik 7
Tåg 7
Bil 7
Hyra bil 7
Tanka 7
Trafikstörningar 7
På restaurangen 8
Dricks 8
Allergier/specialkost 8
Servering av alkohol 8
Pant 8
Tobak och lättdrycker 8
Alkohol 8

Natur 9
Allemansrätten 9
Hemfridszonen 9
Vad får man göra? 9
Vad får man inte göra? 10
Naturskyddsområden 10
Vilda djur 10
Fridlysta djur 10
Renar 10
Renar på vägen 10

Praktiska detaljer 11
Språk 11
Klimat 11
Mobiltelefoni 11
WiFi 11
Valuta 11
Betalning 11
Euro 11
Bank 11

Vid sjukdom eller skada 12
Nödnummer 12
Sjukvård 12
Kostnader vid sjukvård 12
Medborgare från EU, EES eller Schweiz 12
Medborgare i övriga länder 12
Tandvård 12

Om olyckan är framme 13
Bilolyckor 13
Brand 13
Viltolycka 13
Fjällolycka 13

Planera

Innan du åker hemifrån för att besöka vår region är det bra om du planerat, dubbelkollat och förberett en del. I detta avsnitt ger vi några tips!

Före resa

Pass
Försäkra dig om att ditt pass är giltigt fram till och med 6 månader efter planerad hemkomst.

Mediciner
Ta med nödvändiga mediciner eller recept innan avresa. Säkerställ även att din medicin är godkänd att ta in och använda i Sverige. Rådfråga din läkare.

Försäkring
Se till att ha en försäkring som skyddar dig under resor.

Tänker du delta i extrema eller riskfyllda aktiviteter under din vistelse bör du ordna med en kompletterande försäkring. Kontakta ditt försäkringsbolag.

Europeiskt sjukförsäkringskort
Det europeiska sjukförsäkringskortet ger EU-medborgare tillgång till medicinskt nödvändig, offentlig sjukvård under en tillfällig vistelse i något av de 28 EU-länderna, Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz, enligt samma villkor och till samma kostnad som de som är försäkrade i det landet.

Korten utfärdas av din lokala hälsovårdsmyndighet och måste kunna uppvisas vid eventuellt sjukhusbesök. Läs mer om hur du går tillväga för att få ett **europeiskt sjukförsäkringskort** här! (information på flera språk). Tänk på att EU-kortet inte ska ses som ett alternativ till försäkring.

Vaccinationer
Det finns inga särskilda regleringar för resor till Sverige. För resenärer är det däremot generellt rekommenderat att vara vaccinerad mot:

- Difteri
- Polio
- Stelkramp
- Mässling

Packning

Kläder
Denna del av Sverige har fyra årstider vars temperatur och fördelning kan skilja sig stort från andra europeiska länder. Ta reda på vilket klimat som gäller under tiden för din vistelse, och planera utrustning och kläder efter rådande prognos. Läs mer om norra Sveriges klimat på sidan 10.

Valuta
I Sverige används svenska kronor (SEK). Betalkort från Visa, Mastercard och Maestro brukar vara tämligen problemfria att använda. I Sverige är digitaliseringen långt gången. Vissa verksamheter tar endast emot kortbetalning. Skall du boka över nätet, till exempel en biljett eller köpa ett fiskekort, kontrollera innan avresa att ditt kort är anpassat för köp via nätet. Bankomater för kontantuttag finns på centralorterna i varje kommun.

Adapter
I Sverige används europeiska uttagskontakter typ C eller typ F (centraleuropeisk standard). För uttagskontakter av annan typ behövs en adapter. Dessa finns att köpa på de flesta elektronikbutiker.

Boka boende
Det är fördelaktigt att boka boende innan avresa. Se sida 6 för mer information om boenden i respektive kommun.

Boka transport

Området går att nå via flyg och tåg med allmänna kommunikationer.

Resan bokas enklast på respektive arrangörs hemsida, eller via researrangör/resebyrå.

Flyg

Flygplatser med förbindelse från Stockholm/Arlanda Airport finns i Arvidsjaur, Skellefteå, Lycksele, Gällivare, Luleå och Umeå. Vintertid finns också direktflyg från München, Stuttgart, Frankfurt/Hahn och Hannover till Arvidsjaurs Flygplats.

- Skellefteå: **SAS**
- Umeå, Luleå: **SAS, Norwegian**
- Lycksele: **Amapola**
- Arvidsjaur, Gällivare: **Nordica**
- Direktflyg från Tyskland: **FlyCar, ProSky**

Tåg

Med SJ kan du åka tåg från Göteborg och Stockholm, det tar dig till **Bastuträsk** i Norsjö kommun och Jörn i Skellefteå kommun. Under helger är det även möjligt att stiga av i Älvsbyn. Därefter finns oftast bussförbindelser, men var noga med att undersöka avgångstiderna.

Inlandsbanan trafikeras med rälsbussar under sommaren. Inlandsbanan erbjuder också paketresor, bl.a. i kombination med Hurtigruten i Norge.

- **SJ**
- **Inlandsbanan**

På destinationen

Boende

I området finns ett bra och diversifierat utbud av boendemöjligheter. Information och kontaktuppgifter till hotell, vandrarhem och campingar kan du hitta på respektive orts besökssida (se nedan).

Många av områdets boenden går även boka via andra bokningsplattformar på internet.

- Arvidsjaur: **visitarvidsjaur.se**
- Arjeplog: **arjeploglapland.se**
- Malå: **visitmala.se**
- Norsjö: **visitnorsjo.se**
- Skellefteå: **visitskelleftea.se**
- Sorsele: **visitvindelalven.nu**

Ställplatser

En ställplats är en uppställningsplats som är primärt är avsedd för husbilar för övernattning. På en del platser tillåts även husvagnar. Kontakta den lokala turistinformationen eller se länkar nedan för hänvisning till befintliga ställplatser:

- **Ställplatser Norrbotten:**
  Arjeplog, Arvidsjaur
- **Ställplatser Västerbotten:**
  Malå, Norsjö, Skellefteå, Sorsele

Vatten

På bensinstationer och vissa ställplatser finns möjlighet att fylla på vatten till husbil och husvagn. Det kan vara en god idé att ta med följande:

- Vattenslang med Gardenakoppling
- Ett antal olika krananslutningar
- Nyckel för vattenutkastare

Latriner & sopor

Sök **tömningsplatser** här, eller se trafikverkets **rastplatskarta.** Notera att campingar kan ta ut en avgift för tömning av latriner.

Arjeplog

- Rastplats Polcirkeln, väg 95
- Kraja camping

Arvidsjaur

- Camp Gielas Fritidsby & Camping

Malå

- Malå Camping

Norsjö

- Fromhedens camping
- Fridfulla Rännudden

Sorsele

- Sorsele camping och vandrarhem.

Skellefteå

- Skellefteå Camping
- Boviken Camping och havsbad
- Byske Havsbad
- Byske Ställplats
- Byske, trafikverkets rastplats AC9
- Rastplats Tjärn
- Rastplats Ljusvattnet, Bureå
- Bureå Camping
- Rastplats Marsjön, Lövånger
- Burträsk Camping

Gas och gasol

Europeisk standard på gas och gasolflaskor skiljer sig från den svenska, så ta med extra flaskor eller inhandla en adapter då det inte är möjligt att fylla på sina egna flaskor i området. Tomma flaskor kan vanligen bytas mot nya (av svensk standard) till ett reducerat pris. Gas och gasol säljs vanligen på bensinstationer och byggvarubutiker.

*Primagaz flaska H11, har en Click on-ventil av norsk och dansk modell. Återförsäljare av Primagaz är bland annat Circle K, Byggmax, Skellefteåbränslen och Granngården i Skellefteå. Ingo i Malå. Lidéns Järnhandel i Sorsele och Granns Järn och Bygg i Arjeplog. Notera att vi inte kan garantera att dessa återförsäljare har just denna flaska i sortimentet. Se Primagaz utbud här

Fricampa

Det är tillåtet att ställa upp tält så länge det är i enlighet med allemansrätten eller för platsen särskilda bestämmelser. Kontakta gärna respektive turistbyrå för råd och tips.

Transport

Kollektivtrafik

Besök Länstrafikens hemsida för Norrbotten eller Västerbotten, eller ladda ner telefonapplikationen Tabussen.nu för att ta del av tidtabeller och färdrutter i din mobiltelefon.

- Norrbotten: **www.ltnbd.se**
- Västerbotten: **www.tabussen.nu/**

OBS! Begränsad tillgång till engelsk översättning.

Tåg

De persontrafikerade järnvägsspåren i Skellefteå Älvdal går alla i nord-sydlig riktning. För att se ifall din tilltänkta destination går att nå med tåg, besök:

- **SJ – Sveriges järnvägar**
- **Norrtåg**
- **Inlandsbanan**

Bil

Bil är ett vanligt transportmedel då denna del av Sverige karaktäriseras av långa avstånd och få kollektiva alternativ. I Sverige gäller högertrafik, för information om nationella trafikregler och vägmärken, besök Transportstyrelsens hemsida. För information om vägmärken på engelska: **Road signs**

I Sverige finns en kvarts miljon renar och lika många älgar, så det gäller att vara uppmärksam när du kör bil i området.

Svarta sopsäckar upphängda vid vägkanten fungerar som varning för friströvande renar. Skulle du krocka med ett djur är du skyldig att kontakta polisen, tel. 114 14. Din trafikskadeförsäkring ersätter renägaren.

Många besökare vill fota vilda renar och älgar, se bara till att du inte utgör fara för andra trafikanter, stanna inte av i en kurva och se till att slå på dina varningsblinkers.

Hyra bil

För att få hyra bil måste bilföraren vara över 18 år och ha ett giltigt körkort.

Arjeplog

- **OKQ8**, Lappvallsvägen 17, Arjeplog

Arvidsjaur

- **Avis**, Arvidsjaur Airport
- **Hertz**, Arvidsjaur Airport + Storgatan 81, Arvidsjaur
- **Europcar**, Arvidsjaur Airport

Malå

- **Frendo**, Storgatan 11, Malå
- **Bil & Maskin**, Sorselevägen 2, Malå.

Norsjö

- **Rotarium**, Industrivägen 1, Norsjö

Sorsele

- **Karlssons Bilservice**, Långgatan 9, Sorsele

Skellefteå

- **Hertz**, Skellefteå Airport, Tjärnvägen 1
- **Avis**, Skellefteå Airport, Hammarvägen 1
- **Circle K**, Kågevägen 37, Skellefteå
- **Europcar**, Skellefteå Airport, Tjärnvägen 6
- **Mabi**, Skellefteå Airport, Hammarvägen 3C
- **Tidy**, Verkstadsvägen 18, Skellefteå

Tanka

På bensinstationerna kan du tanka bensin, diesel och etanol. Laddstolpar till el och hybridbil finns i Skellefteå, Boliden, Lycksele, Arjeplog och Arvidsjaur.
Karta laddstolpar

Trafikstörningar

I norra Sverige och Finland är det sommartid vanligt med långa vägbyggen som genomförs på ett sätt som inte är vanligt i övriga Europa. Planera din resa. Om möjligt, välj alternativa vägar. För information om aktuella trafikstörningar, besök Trafikverkets hemsida. **Karta trafikstörningar**

Mat

I norra Sverige finns ett exklusivt utbud av mat med nära koppling till den vidsträckta naturen. Läs mer om regionens speciella matkultur här:
Visit Västerbotten
The taste of Swedish Lapland

Du kan också vända dig till den lokala turistbyrån för tips. Värt att komma ihåg är att kranvattnet i Sverige är rent och smakar gott!

På restaurangen

Dricks

I Sverige är dricks inkluderat i priset så det finns inga förväntningar att kunden ska betala mer än den angivna summan.

Allergier/specialkost

Gluten, mjölkallergi och vegetariska alternativ finns på många matserveringar. Finns andra kostpreferenser rekommenderas det att du frågar personalen.

Servering av alkohol

På restauranger och andra serveringar kan du som är över 18 år beställa alkoholdrycker, mot uppvisande av legitimation.

Livsmedelsbutiker

Livsmedelsbutikerna erbjuder utöver försäljning av matvaror och hushållsprodukter ofta tjänster så som paketutlämning eller postservice.

Pant

Vid köp av dryck i plast eller aluminiumförpackning tillkommer pant. Vanligtvis 1–2 kronor per förpackning. Detta påslag återfås när förpackningen återlämnas i pantmaskinen som finns belägen på livsmedelsbutiken. Att betala pant är inte frivilligt.

Tobak och lättdrycker

För att köpa tobak eller alkoholdrycker under 3,5 % (lättdrycker) måste du fyllt 18 år. Det är förbjudet att köpa tobak eller lättdrycker till någon under 18 år.

Alkohol

Systembolaget är den enda distributören av alkoholdrycker som överstiger 3,5 %. För att handla på systembolaget behöver du vara över 20 år.

Alkoholdrycker under 3,5 % kan köpas på livsmedelsbutiker och för det krävs en ålder på minst 18 år.

Det är enligt lag förbjudet att köpa, bjuda eller ge alkoholhaltiga drycker som gåva till personer som inte uppnått 18 respektive 20 års ålder.

Natur

Området bjuder på massor av underbar natur, intressanta djur och oförglömliga upplevelser. Naturen är också det renskötande urfolket samernas arbetsplats. Större delen av norra Sverige är renbetesland. För samernas, djurens och andra markanvändares skull, är det därför viktigt att alla som vistas i naturen visar respekt. Träffar du på renar eller andra friströvande djur, håll dig på avstånd.

Allemansrätten

Allemansrätten är unikt för Sverige, den tillåter alla människor att ta del av naturen med den enkla förhållningen ”inte störa – inte förstöra”.

Hemfridszonen

Alla aktiviteter som sker i naturen ska ta hänsyn till Hemfridszonen. Hemfridszonen är området närmast en bostad. Det finns inga exakta mått på denna zon utan beror till stor del på hur det närliggande landskapet är utformat. Grundregeln är att de bosatta inte ska störas av dina aktiviteter. Även om du fysiskt sett befinner dig utanför hemfridszonen behöver du tänka på din ljudnivå.

Vad får man göra?

- Du får gå i land, bada, ankra och tillfälligt förtöja vid stränder som inte tillhör en tomt eller som är skyddat för fågelliv eller annat.
- Du får slå upp tält. Tänk på hemfridszonen och stanna enbart något enstaka dygn.
- Du får ta nedfallna kottar, löst liggande pinnar och grenar på marken som ved till elden.
- Du får köra motorfordon på skogsvägar/enskilda vägar så länge vägen inte tar skada. Markägaren har rätt att förbjuda framfarten av motorfordon. Att promenera, cykla eller rida på dessa vägar kan markägaren dock inte förbjuda, så länge respekt till hemfridszonen visas.
- Hundar får självklart följa med i naturen. 1 mars – 20 augusti är djurlivet känsligt och då får hundar inte springa lösa. Även under annan tid på året måste du ha din hund under sån uppsikt att den inte stör eller skadar djurlivet och andra människor. I vissa delar av landet råder kopplingstvång.

- Du får tillfälligt använda en brygga som ligger utanför en tomt. Ägaren av bryggan har alltid företrädesrätt och du är skyldiga att flytta på dig ifall ägaren behöver nyttja bryggan.
- Du får plocka bär, blommor och svamp, förutsatt att de inte är fridlysta.

Vad får man inte göra?

- Du får inte störa eller förstöra.
- Du får inte cykla över planteringar, trädgårdar, plantskolor, parkplanteringar, skogsplanteringar och andra känsliga områden, exempelvis åkrar med växande gröda.
- Det är inte tillåtet att hugga eller såga ner träd och buskar.
- Det är inte tillåtet att ta ris, grenar eller näver från levande träd.
- Det är inte tillåtet att använda vindfällen som ved.

Naturskyddsområden

I naturreservat eller andra skyddade områden kan allemansrätten vara begränsad. Ofta finns information om vilka regler som gäller intill området.

Vilda djur

I området har vi ett rikt djurliv. Ren, älg, räv och björn är bara några exempel på vilka vi delar våra underbara skogar med. Så när du vistas i naturen, visa respekt och njut av upplevelsen!

Fridlysta djur

- Alla vilda fågelarter
- Brunbjörn
- Fjällräv
- Järv
- Lo
- Utter
- Varg
- Myskoxe
- Hasselmus och Björkmus
- Kopparödla
- Sandödla
- Skogsödla
- Huggorm
- Snok
- Tumlare

Det är förbjudet att:

- Döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in djur som är fridlysta
- Ta bort eller skada ägg, bon och rom
- Avsiktligt störa vissa djurarter

Renar

Renar är känsliga för störningar från andra markanvändare och rovdjur. Se därför till att hålla ert avstånd och att inte avsiktligt störa eller skrämma vid eventuellt möte med renar. Det gäller särskilt på våren när kalvarna föds, när renarna samlas och drivs i hjordar till rengärden för kalvmärkning eller skiljning samt vid vila och bete under flyttningar måste renarna få vara ostörda. **Läs mer om renar.**

Renar på vägen

Renar är förtjusta i saltet och mineralerna som finns på vägarna under vinterhalvåret, det är därför inte ovanligt att råka på renar utefter bilvägarna i området. Vid eventuellt möte med ren ska du sakta ner, men stanna inte av om det inte är nödvändigt, då det kan innebära en ökad risk för era medtrafikanter.

Myggor

Under sommaren finns det gott om mygg i området. De kan vara irriterande, men de är inte farliga. Myggmedel kan hjälpa till att hålla dem på avstånd, detta finns att köpa på apotek, bensinstationer eller livsmedelsbutiker. Se till att anpassa klädseln efter rådande situation. Den intensivaste perioden när det gäller myggor är normalt från mitten av juni till mitten av juli.

Praktiska detaljer

Språk
Svenska är det officiella språket i området och engelska är att betrakta som svenskarnas andraspråk då majoriteten av den svenska befolkningen både kan förstå och göra sig förstådd på engelska.

Klimat
I norra Sverige har de fyra årstiderna vitt skilda klimat där vintertemperaturen kan sjunka under -30 grader Celsius medan somrarna kan bli väldigt varma och torra. Vintern sträcker sig över halva året med en medeltemperatur på cirka -11 grader. Våren kommer vanligen i maj månad och hösten i slutet av augusti.

Aktiviteter så som fjällvandring, snöskoter och hundspann påverkas stort av vädret så var beredd på att ändra dina planer ifall vädret inte tillåter. Rådfråga turistinformationen eller lokal guide innan du ger dig ut på fjällen.

På **SMHI** eller liknande metrologisk plattform kan du hitta information om det aktuella väderförhållanden.

Mobiltelefoni
I området fungerar telefonoperatörerna Telia, Tele2 och Telenor bäst. Kontantkort till mobiltelefonen finns att köpa på bensinstationskedjan OKQ8 samt vissa livsmedelsbutiker och IT-butiker.
Se **täckningskartan** innan du väljer telefonoperatör.

WiFi
Inom EU är det inga extra roamingavgifter om du surfar med ett abonnemang.
På **WiFikartan.se** finns information om vart du kan hitta gratis Wifi i området. Notera att det kan finnas fler platser än de som presenteras på sidan.

Fråga personalen på ert boende eller på den matservering du besöker.

Valuta
I Sverige används valutan svensk krona. För information gällande aktuell valutakurs kan du besöka **valuta.se**
Se även packning, valuta

Betalning
Kontant betalning accepteras på de allra flesta platser. Ett fåtal butiker är emellertid kontantlösa, vilket innebär att du behöver ha ett betalkort med dig.

Betalkorten från Visa, Maestro och Mastercard fungerar bra i området.

Euro
På systembolaget och ett fåtal andra butiker (främst i städerna) är euro ett

accepterat betalmedel. Eventuell växel betalas dock ut i svenska kronor.

På Svea Exchange i Skellefteå centrum är det möjligt att växla in Euro.

Bank
I varje kommun finns minst ett bemannat bankkontor, vanligen Handelsbanken, Swedbank eller Sparbanken Nord. Det är inte möjligt att växla in Euro på dessa bankkontor.

Körkort
För att få köra bil i Sverige behöver du vara över 18 år och ha ett giltigt körkort. Körkort utfärdade i EU-länder, EES-länder eller Schweiz gäller i Sverige, så länge det följer nedanstående kriterier.

Körkort som inte är utfärdade i ett EES-land får användas i Sverige upp till ett år, förutsatt att det följer nedanstående kriterier:

Giltigt
- Ha ett fotografi av personen i fråga, eller:
- Kan stärkas av annan ID-handling med fotografi
- Att det finns en certifierad översättning ifall det är utfärdat på ett annat språk än svenska, tyska, franska eller engelska.

Vid sjukdom eller skada

Nödnummer

Vid akuta ärenden ring 112. Akuta sjukdomsfall eller olyckor vårdas på lasarett eller sjukhus. För icke-akuta ärenden ska du besöka en vårdcentral. Behöver du sjukvårdsrådgivning, ring 1177.

Sjukvård

Den svenska sjukvården använder ett automatiskt uppringningssystem. Du som söker hjälp anger med hjälp av knapparna på din telefon vilken enhet du behöver kontakta, så ringer de upp dig vid en angiven tid. Ringer du från ett utländskt telefonnummer är det nödvändigt att lägga till landskoden i början av telefon-numret (+46). Är läget akut, ring 112 eller besök närmaste vårdcentral eller lasarett.

Arjeplog
Tel. 0961-14801
Dr Wallqvist väg 3, Arjeplog

Arvidsjaur
Tel. 0960-575 02
Sjukstugegatan 3, Arvidsjaur

Malå
Tel 090-785 91 19
Storgatan 2, Malå

Norsjö
Tel. 090-785 91 16
Storgatan 33, Norsjö

Sorsele
Tel. 090-785 91 71
Burevägen 13, Sorsele

Skellefteå
Skellefteå lasarett
Tel. 090-785 00 00
Lasarettvägen 29 D. Skellefteå

Anderstorps hälsocentral
Tel. 090-785 91 14
Anderstorpsleden 1, Skellefteå

Erikslids hälsocentral
Tel. 090-785 91 10
Annastigen 8, Skellefteå

Heimdalls hälsocentral
Tel. 090-785 91 11
Köpmangatan 15, Skellefteå

Bureå hälsocentral
Tel. 090-785 91 12
Nygatan 9, Bureå

Burträsk hälsocentral
Tel. 090-785 91 73
Björnåkersgatan 10, Burträsk

Byske hälsocentral:
Tel 090-785 91 18
Ringvägen 8, Byske

Morö backe hälsocentral:
Tel. 090-785 91 15
Höjdgatan 14, Morö Backe

Lövångers hälsocentral:
Tel. 090-785 91 20
Skogstorpsvägen 12, Lövånger

Kostnader vid sjukvård

Kostnader för vård kan variera och beror på vilket medborgarskap du har.

För mer information besök:
1177 sjukvårdsrådgivning

Medborgare från EU, EES eller Schweiz

Medborgare som är försäkrade i ett annat EU-land, EES eller Schweiz ges sjukvård på samma villkor som svenska medborgare mot uppvisande av det europeiska sjukförsäkringskortet. Det europeiska sjukförsäkringskortet kan du beställa från din lokala hälsovårdsmyndighet.Se även sidan 4, Europeiskt sjukförsäkringskort.

Nordiska medborgare

Nordiska medborgare som anger sina personuppgifter och bostadsadress i hemlandet har samma vårdkostnader som svenska medborgare.

Medborgare i övriga länder

Medborgare från länder som inte ingår i EU, EES eller Norden står för kostnaden själva.

Tandvård

För nödvändig eller akut tandvård gäller samma villkor som för sjukvård. Se rubrik Sjukvård på denna sida.

Barn och ungdomar som är här på tillfälligt besök och är i behov av akut tandvård får gratis behandling fram till den sista december det år de fyller 22.

Om olyckan är framme

Nödnumret 112 används i akuta fall där ambulans, brandkår eller polis omedelbart behövs.

Bilolyckor

Ring 112 ifall skadan är stor, någon sitter fast eller ifall bilens position kan utgöra en risk för andra trafikanter. Ställ ut varningstriangeln som ofta finns i bagageutrymmet i bilen med så pass god marginal att andra trafikanter hinner se, sakta ner och väja undan.

Brand

Du ansvarar själva över att ta reda på om eldningsförbud råder innan du startar en eld.

Information om **rådande eldningsförbud här** eller på respektive Länsstyrelses hemsida. Observera att eldningsförbudet även kan gälla grillar.

Ring 112 ifall branden är allvarlig eller ser ut att sprida sig fort. Försök släcka så mycket du kan utan att utsätta dig eller andra för fara.

Viltolycka

Du är skyldig att meddela polis på nummer 114 14 ifall du är inblandad i en kollision med:

- Älg
- Örn
- Ren
- Lo
- Rådjur
- Varg
- Hjort
- Utter
- Björn
- Järv
- Husdjur

Det kan vara en god idé att meddela polis även om olyckan gäller mindre djur. De kan vara behjälpliga med att flytta eller avliva det skadade djuret.

Fjällolycka

Ring 112 ifall du behöver akut hjälp på fjället. Fjällräddningen utför räddningsaktioner kopplade till:

- Personolyckor
- Laviner
- Kraftiga väderfenomen.

Detta är en viktig funktion i samhället och deras tjänster ska inte utnyttjas om det inte är fråga om verklig fara. I vissa fall kan man bli ersättningsskyldig.

De senaste åren har antalet räddningsaktioner ökat. Planera väl, ta med extrakläder. Håll dig uppdaterad om väderutsikterna och utsätt dig inte för onödiga risker. Kontakta den lokala turistbyrån eller boendeanläggningen för råd.

Tänk på att snösmältningen kan pågå ända in i juli månad. Går du vilse eller hastigt bli sjuk kan du kontakta fjällräddningen.